

Biograndstoffen als fundament voor een sterke, autonome en duurzame Europese economie

De wereldeconomie staat onder druk. Tarieven, oorlog, klimaatopgaven leiden tot grote onzekerheid. Een zekerheid blijft echter: de Europese Unie moet meer inzetten op strategische autonomie. Minder afhankelijk van Amerikaanse high tech en defensie, maar ook minder afhankelijk van import van strategische grondstoffen, zoals de mineralen die nodig zijn voor de energietransitie. Om de samenlevingen draaiend te houden, tijdens toenemende hybride dreigingen, maar ook gedurende aanhoudende droogte of fundamentele verstoring van aanvoerketens is het nodig dat de Europese afhankelijkheid van voedselimporten vermindert. In waarde exporteert de EU, maar gemeten in calorieën is dat niet evident. Nederland exporteert vlees, zuivel en zaden, maar is sterk afhankelijk van import van veevoer. Zodra de aanvoerketen verstoord raakt, is er een groot probleem.

Ook olie is zo'n strategische grondstof: we willen af van fossiele brandstoffen, maar we hebben ze nog even nodig voor transport en voor de energiesector.

Als we afhankelijkheden willen verminderen dan is het van belang om met urgentie naar de landbouw te kijken. De landbouw was (met bosbouw) de motor van de Nederlandse economie. Voldoende beschikbaarheid van voedsel maakte industrialisering mogelijk. Toenemende industriële verwerking van voedsel, van vlas en linnen droeg bij aan het ontstaan en de verbetering van mechanisatie en aan industrialisatie op andere terreinen. De parallel met de huidige tijd is onmiskenbaar. Meer inzet op autonomie leidt tot evenwichtigere productie van voedsel, beter gebruik van reststromen en een betere aansluiting van de landbouw op de industrie en vice versa. Wat is er nodig?

1. Erken de landbouw en bosbouw als fundamenteel voor strategische autonomie, niet alleen voor voedsel, maar ook voor de maakeconomie:

- a. De landbouwsector levert voedsel, veevoer en biograndstoffen voor chemie en bouwmaterialen.
- b. Nederland kan in 2030 circa 10 miljoen ton extra biograndstoffen produceren zonder de voedselvoorziening te schaden en met positieve effecten op biodiversiteit. Teelten zoals strokenteelt en kruidenrijk grasland verhogen de opbrengst en versterken natuurlijke ecosystemen.
- c. Een omslag naar minder vlees en meer 'eigen' productie van veevoer kan de afhankelijkheid verder verminderen en de beschikbaarheid van biograndstoffen doen toenemen.
- d. Reststromen kunnen ingezet worden als brandstof (vervangt olie en gas) maar vooral ook als bouwsteen voor de nieuwe chemie die Nederland nodig heeft nu de 'fossiele chemie' in Nederland moeilijk staande kan blijven.
- e. Het stimuleren van biogebaseerde producten zoals bioplastics en duurzame bouwmaterialen vermindert de afhankelijkheid van fossiele grondstoffen, maar ook van handelspartners.
- f. Grijp de hervorming van de CAP aan om meer te sturen op strategische autonomie van Europa als geheel, en bepaal daarbij de Nederlandse bijdrage aan Europese autonomie.

2. Wijzig het beleid om de landbouw in staat te stellen de omslag te maken;

- a. Ondersteun de landbouwers die individueel of collectief willen overgaan op meer autonome productie door bij te dragen aan de ontwikkeling van markten voor 'inheems' veevoer en voor benutting van de reststromen uit de veevoedersector.
- b. De huidige subsidies sturen biograndstoffen vooral naar energieopwekking (b.v. houtpellets voor elektriciteitscentrales) in plaats van naar hoogwaardige materialen.
- c. Draag bij aan de materialentransitie. Duurzame biograndstoffen kunnen CO₂ langdurig vastleggen in bouwmaterialen en plantaardige kunststoffen. Het kabinet moet actief de waarde van biograndstoffen voor materialen en chemie uitdragen en de businesscase ten opzichte van fossiele grondstoffen niet kunstmatig nog verder verslechteren. De chemie heeft de afgelopen honderd jaar haar positie verbeterd dankzij ruimhartig overheidsingrijpen. Daarop zijn sterke fossiele ketens gebouwd waardoor duurzame ketens op achterstand staan. Corrigeer dat door maatregelen die de nieuwe industrie helpen markten te ontwikkelen. Dat kan door:
 - i. Verplichte aandelen 'duurzaam' in grote productstromen, zoals verpakkingen, kunststoffen voor auto's en bouwmaterialen
 - ii. Bij te dragen aan de opbouw van regionale productieketens waarin primaire producten en restmaterialen optimaal gebruikt worden. Zoek binnen de ketens met nadruk ook naar optimalisatie van voedselaanbod.

Kortom, in het licht van recente geopolitieke ontwikkelingen, waaronder verstoringen in mondiale toeleveringsketens en grondstoffenschaarste, is het cruciaal dat Nederland zijn eigen biograndstoffen optimaal benut en hoogwaardige toepassingen stimuleert. Inbedding in een Europese strategie is cruciaal. De landbouw is daarbij de sleutel.